

POSTANOWIENIE

Dnia 3 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania T. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.
o wysokość podstawy wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 października 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 2 czerwca 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

I odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
II zasądza od T. S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
I Oddział w Ł. 2.400 zł (dwa tysiące czterysta) tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 czerwca 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację T. S. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 12 maja 2015 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. o wysokość podstawy wymiaru składek.

Sąd Okręgowy ustalił, że T. S. prowadził działalność gospodarczą w okresie od dnia 17 lipca 1998 r. do dnia 20 stycznia 2007 r. Następnie ubezpieczony prowadził działalność w okresie od dnia 21 stycznia 2012 r. do dnia 21 stycznia 2014 r. i opłacał w tym okresie składki na ubezpieczenia społeczne w preferencyjnej wysokości. Odwołując się do treści art. 18a ustawy z dnia 13

października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U z 2013 r., poz. 1442 z późn. zm.) Sąd wskazał, że przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało jednoznacznie, iż pomiędzy zakończeniem przez T. S. prowadzenia poprzedniej działalności, a rozpoczęciem kolejnej nie minęło 60 miesięcy kalendarzowych, o których stanowi cytowany przepis ustawy. Tym samym rozpoczęcie przez wnioskodawcę działalności dnia 21 stycznia 2012 r. było równoznaczne z niespełnieniem przez niego warunków preferencyjnego opłacania składek. Dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy nie ma znaczenia okoliczność, czy wnioskodawca został wprowadzony w błąd, czy też nie, przez pracownika organu rentowego, co do możliwości opłacania składek w preferencyjnej wysokości.

Sąd Apelacyjny ustalił, że przerwa pomiędzy zakończeniem pierwszej działalności gospodarczej, a rozpoczęciem ponownie działalności wynosiła 59 miesięcy kalendarzowych, w konsekwencji czego ubezpieczony nie był uprawniony do preferencyjnej stawki. Prawo takie miałby w sytuacji rozpoczęcia prowadzenia działalności najwcześniej od dnia 1 lutego 2012 r. Odnosząc się bezpośrednio do zarzutów apelacji wskazał, że przed Sądem pierwszej instancji odwołujący w ogóle nie wykazał, iż otrzymał błędną informację od pracownika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W aktach znajduje się wprawdzie pismo podpisane przez J. G. ale jest to dokument prywatny, który nie jest dowodem w sprawie. Odwołujący nie zgłaszał w postępowaniu przed Sądem Okręgowym żadnych wniosków dowodowych, tym samym Sąd ten nie mógł takiego wniosku oddalić, a apelacyjny zarzut naruszenia art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. jest całkowicie bezpodstawny. Zdaniem Sądu Apelacyjnego nawet gdyby ubezpieczony uzyskał błędną informację od pracownika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, to i tak ta okoliczność nie miałaby żadnego wpływu na wysokość składek, które winien odprowadzać. O wysokości składek na ubezpieczenia decyduje bowiem tylko i wyłącznie przepis ustawy a nie informacja uzyskana od pracownika ZUS. Ta okoliczność mogłaby mieć wpływ, gdyby Zakład Ubezpieczeń Społecznych domagał się konkretnej kwoty tytułem zaległości składkowych wraz z odsetkami, na ocenę czy te odsetki są należne czy nie. Natomiast zaskarżona decyzja określa

tylko podstawę wymiaru składek, a nie należność, którą ubezpieczony jest zobowiązany uiścić z tytułu zaległych składek.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu prawa materialnego: art. 18a ust. 1 oraz art. 33 w związku z art. 34 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, a także na naruszeniu przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy: art. 217 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 232 k.p.c., art. 233 k.p.c.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polegające na tym, czy osoba rozpoczynająca ponownie działalność gospodarczą po upływie 5 lat (60 miesięcy) od zaprzestania prowadzenia dotychczasowej działalności gospodarczej korzysta ze stawek preferencyjnych w opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne w sytuacji gdy okres 60 miesięcy mija w miesiącu kalendarzowym w którym osoba ponownie zamierza rozpocząć działalność gospodarczą. Co prawda art. 18a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych posługuje się sformułowaniem miesiąc kalendarzowy, ale nie jest ono jednoznaczne w ocenie skarżącego.

Zdaniem skarżącego skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna z uwagi na fakt, iż w toku postępowania doszło do wielu naruszeń prawa procesowego, które miały wpływ na rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie. Sądy obu instancji w ogóle nie uwzględniły wniosków dowodowych skarżącego wobec czego został on pozbawiony praw do obrony. Nadto sądy mimo, że skarżący działał bez zawodowego pełnomocnika, nie skorzystały z możliwości przeprowadzenia dodatkowych dowodów. Nie bez znaczenia w niniejszej sprawie jest fakt, iż to pracownicy organu wprowadzili skarżącego w błąd co do wysokości należnych składek na ubezpieczenie społeczne, czego sądy w ogóle nie wzięły pod uwagę. Nadto organ w ogóle nie kontrolował kont rozliczeniowych skarżącego, do czego był i jest zobowiązany i dopiero po upływie 2 lat rozpoczął weryfikację czym naraził skarżącego na niepowetowaną stratę. Biorąc pod uwagę, że organ jest zobowiązany do rzetelnego informowania strony o jej sytuacji prawnej i faktycznej, brak właściwych informacji a nadto brak weryfikacji przez ponad 2 lata i utwierdzanie tym samym skarżącego w przekonaniu, że działał zgodnie z prawem zasługuje zdaniem skarżącego na ponowną weryfikację wydanych orzeczeń.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne ani nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego lub wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934).

W rozpoznawanej sprawie skarżący upatruje istotnego zagadnienia prawnego w interpretacji pojęcia "miesiąc kalendarzowy". Zauważyć należy, że wystarczające jest w tym wypadku zastosowanie wykładni literalnej. Ustawodawca posługując się pojęciem miesięcy kalendarzowych wyraźnie przesądził o odmiennym liczeniu tego terminu od terminów określonych w miesiącach, które kończą się z upływem dnia, odpowiadającego nazwą lub datą początkowemu dniowi terminu, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było - w ostatnim dniu tego miesiąca.

Pogląd o takim rozumieniu pojęcia miesiąca kalendarzowego jest również powszechnie przyjmowany w doktrynie. Zdaniem A. Radziśława odnośnie do pierwszego z warunków wskazanych w art. 18a ust. 2 ustawy systemowej należy przyjąć, że chodzi tu o pełne miesiące kalendarzowe poprzedzające miesiąc, w którym rozpoczęto wykonywanie działalności (A. Radziśław, [w:] Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz, red. J. Wantoch-Rekowski, Lex 2015).

Analogicznie J. Grzelińska, zdaniem której odnośnie pierwszego z wyłączeń, można przyjąć, iż chodzi tu o pełne miesiące kalendarzowe poprzedzające miesiąc, w którym rozpoczęto wykonywanie działalności (J. Grzelińska, [w:] Komentarz do niektórych przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, M. Culepa, D. Dzienisiuk, P. Kostrzewa, R. Kowalski, M. Kozłowska, A. Król, J. Marciniak, M. Nowicka, A. Sieńko, M. Sobieska, M. Szalak, P. Ziółkowski, Lex 2013).

Chybiony jest zarzut oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Skarga kasacyjna przysługuje od wyroku Sądu drugiej instancji, a zatem może być oparta wyłącznie na podstawie naruszenia prawa materialnego lub procesowego przez sąd odwoławczy. Przepisy art. 227 k.p.c. i art. 217 k.p.c., są tymczasem adresowane do Sądu pierwszej instancji, wobec czego nie może ich naruszyć Sąd drugiej instancji, a tym samym nie mogą stanowić usprawiedliwionej podstawy skargi (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 260/07, LEX nr 511679; z dnia 24 lutego 2015 r., II UK 105/14, LEX nr 1659235). Oparcie skargi kasacyjnej na tych przepisach wymaga odpowiedniego uzupełnienia konstrukcji zarzutu naruszenia przepisów postępowania w taki sposób, aby odnieść go do postępowania przed sądem drugiej instancji, czego skarżący jednak nie uczynił. Zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje zaś skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, a w granicach zaskarżenia bierze pod rozagę z urzędu jedynie nieważność postępowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2016 r., II PK 242/15, LEX nr 2202494). Skoro naruszenie powyższych przepisów nie może stanowić usprawiedliwionej podstawy skargi kasacyjnej, to tym bardziej nie może być przesłanką przyjęcia jej do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., I UK 382/11, LEX nr 1215133).

Wskazany w skardze kasacyjnej art. 232 k.p.c. również nie mógł zostać naruszony przez Sąd Apelacyjny. Przepis ten w zdaniu pierwszym adresowany jest nie do sądu, a do stron procesu, natomiast w zdaniu drugim zawiera normę kompetencyjną dla sądu pierwszej instancji. Skarga kasacyjna może natomiast podważać orzeczenie sądu drugiej instancji oraz, w ograniczonym zakresie, sposób prowadzenia postępowania przed tym sądem (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2017 r., II CSK 531/16, LEX nr 2319657). W postępowaniu drugoinstancyjnym

mógłby on być stosowany tylko odpowiednio, to jest w związku z art. 391 § 1 k.p.c., który jednak nie został powołany w skardze.

Wyłączenie w art. 398³ § 3 k.p.c. z podstaw skargi kasacyjnej zarzutów dotyczących oceny dowodów pozbawia skarżącego możliwości powoływania się na zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 § 1 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2015 r., I UK 212/14, Legalis nr 1186765). Skoro w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, nie mogą one zatem przemawiać również za oczywistą zasadnością skargi. W przeciwnym razie zachodziłby dysonans między etapem przedsądu a późniejszym rozpoznaniem podstaw kasacyjnych z ograniczeniem wynikającym z tego przepisu, a także wobec związania ustaleniami stanu faktycznego, na którym oparto zaskarżony wyrok (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2014 r., II UK 20/14, Legalis nr 1385231; z dnia 6 lutego 2014 r., I PK 246/13, Legalis nr 1169331).

Nie jest jasne, z naruszeniem jakiego przepisu przez Sąd Apelacyjny skarżący wiąże oczywistą zasadność skargi z uwagi na brak kontrolowania przez okres 2 lat kont rozliczeniowych skarżącego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W szczególności podstawy takiej nie stanowią wskazane w petitum skargi art. 33 i 34 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, bowiem nie formułują one takiego obowiązku. Tymczasem przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na jej oczywistą zasadność polega na wykazaniu przez skarżącego kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, które ma charakter oczywisty, rażący, jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy stosunku prawnego oraz bez sprawdzania oceny dowodów. Jest to więc stan rzeczy widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2017 r., V CSK 667/16, LEX nr 2321904; z dnia 22 maja 2017 r., II CSK 787/16, LEX nr 2310108). Chodzi więc o szczególne, kwalifikowane wypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2017 r., V CSK 535/16, LEX nr 2304253).

Nie znajdując podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji. O kosztach procesu

rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.